

Opiātu lietotāju anketēšanas rezultātu apkopojums

Projektu „Ar metadonu pa bezceļiem” realizē neformālā narkotiku lietotāju iniciatīvas grupa “Durvis”, ar biedrības “Apvienība HIV.LV” tehnisku un Eirāzijas Kaitējuma mazināšanas tīkla (EHRN) finansiālu atbalstu. Projekta apraksts un visi materiāli ir atrodamī internetā vietnē www.hiv.lv

Projekta laikā notika opiātu lietotāju anketēšana, lai noskaidrotu kāpēc viņi nestājas aizvītoģterapijas (farmakoterapijas) ar metadonu programmā (turpmāk tekstā saģsināti – MP). Tika aptaujģti 100 respondenti, no tiem 74 vģrieģi un 26 sievietes.

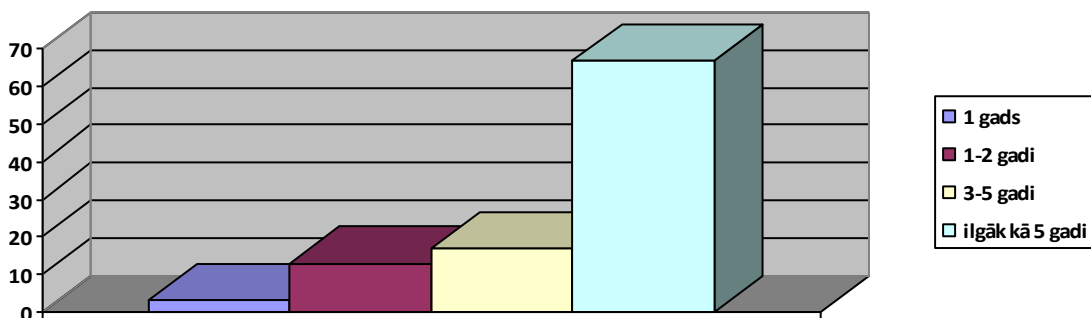
Respondentu vecums atspoguģots tabuģģ nr. 1

Ar darģģ lģģumu strģdģ 32%, bez darģģ lģģuma strģdģ 28% respondentu, reģistrģti kģ bezdarģģnieki ir 13%, nestrģdģ - 26% respondentu.

10% respondentu uzrģdģ, ka viņu ienģģkumi mģnesģi ir 0 eiro, 40 lģdz 200 eiro uzrģdģ 4 %, 200 lģdz 350 eiro uzrģdģ 23%, 350 lģdz 500 eiro uzrģdģ 33% un virs 500 eiro ienģģkumus uzrģdģ 17% respondentu.

Opiģtu lietoģanas ilgums atspoguģots tabuģģ nr. 2

Neformālās iniciatīvas grupas «Durvis» (Latvija) projekts «Ar metadonu pa bezceļiem»

Visvairāk respondenti lietojuši opiātus ilgāk kā 5 gadus - 67%.

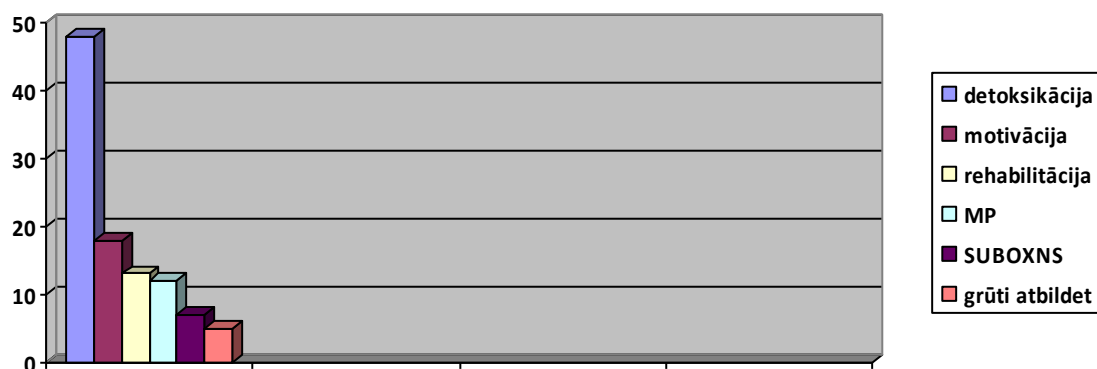
Katru dienu opiātus lietojuši 47% respondentu, 2 līdz 3 reizes nedēļā - 26% respondentu, 12% respondentu lietojuši opiātus 4 līdz 5 reizes nedēļā, vienu reizi nedēļā lietojuši 3% respondentu un viens cilvēks lietojis opiātus 2 līdz 3 reizes mēnesī.

Pēdējā gada laikā visvairāk lietojuši heroīnu - 90%, amfetamīnu - 61%, citas vielas - 34%, citus opiātus - 28% respondentu.

Uz jautājumu, vai uzskata sevi par atkarīgu 76% atbildējuši apstiprinoši, 20% - noliedzoši, 4% respondentu bija grūti atbildēt.

No narkotiku atkarības ārstējušies 55% respondentu un 45% nekad nav ārstējušies.

Ārstēšanās veids attēlots tabulā nr. 3

Tālāk aplūkoti iemesli, kas varētu traucēt uzsākt aizvītotājterapiju (farmakoterapiju) ar metadonu un iestāties metadona programmā (MP).

Grūtības nokļūt līdz MP, jo tas ir pārāk tālu atzīmē 35% respondentu, nepietiek naudas ceļam - 15% respondentu, 3% ir grūtības pārvietoties, 34% nav grūtību nokļūt līdz MP, 25% ir grūtības atbildēt.

16% respondentu atzīmē, ka nav ērts MP darba laiks, 30% darba laiks ir piemērots, 52% respondentu bija grūti atbildēt.

Lai MP agrāk uzsāktu darbu vēlas 12% respondentu, strādātu ilgāk - 19% , 69% respondentu bija grūti atbildēt.

Lai metadonu dotu līdz svētkiem un izbraucienos vēlas 16% respondentu, slimības laikā - 10%, vienmēr - 61% respondentu, 13% bija grūti atbildēt.

Nepieciešamo dokumentu, lai iestātos MP, trūkst 8% respondentu, dokumenti ir kārtībā 84% respondentu, 8% bija grūti atbildēt.

16% respondentu nepatīk cilvēki, kuri apmeklē MP, 40% respondentu tas neuztrauc, 44% bija grūti atbildēt.

MP personāls nepatīk 19% respondentu, 45% ir apmierināti ar personālu, 36% respondentu bija grūti atbildēt.

46% respondentu nevēlas stāties narkoloģiskajā uzskaitē, 35% tas neuztrauc, 19% respondentu bija grūti atbildēt.

24% respondentu ir saskārušies ar fizisku vardarbību MP vietā, 37% nav saskārušies, 39% respondentu bija grūti atbildēt.

No tiem, kuri sakārušies ar vardarbību, 12% tas ir ietekmējis vēlmi iestāties MP, 38% nav ietekmējis, 50% respondentu bija grūti atbildēt.

38% respondentu baidās, ka netiks ievērota konfidencialitāte, 48% tas neuztrauc, 14% respondentu bija grūti atbildēt.

Iemesli, kas traucē uzsākt aizvītoģterapiju ar metadonu, attēloti tabulā nr. 4

Uz jautājumu, vai kādreiz ir atteikta uzņemšana MP, 34% respondentu ir atbildējuši apstipriņoģi, 49% nav tādās pieredzes, 17% respondentu bija grūti atbildēt.

Tālākie jautājumi attiecas uz attieksmi pret MP.

5% respondentu uzskata, ka attieksme pret MP ir slikta, drīzāk slikta - 18%, laba - 17%, drīzāk laba - 31%, nezina - 22%, nevēlas atbildēt 7% respondentu.

Savukārt, ka radnieki uzskata MP par sliktu domā 5% respondentu, drīzāk slikta - 16%, laba - 16%, drīzāk laba - 31%, 10% respondentu bija grūti atbildēt, bet 22% respondentu negribēja atbildēt.

Par to cilvēku attieksmi pret MP, kuri nav saistīti ar narkotiku lietoģšanu, 13% domā, ka tā ir slikta, drīzāk slikta - 30%, laba - 4%, drīzāk laba - 16%, nezina - 32%, negribēja atbildēt 5% respondentu.

Ar esoģo informāģiju par MP ir apmierināti 58% respondentu, nav apmierināti - 17%, bet 25% respondentu bija grūti atbildēt.

Kā informāģijas trūkumus nosauc:

- trūkst informāģijas par ietekmi uz organismu, kas tas ir;
- nav informāģijas kad var izslēgt no MP un uz cik ilgu laiku;
- informāģija ir negatīva.

73% respondentu zina kā var iestāties MP, 7% - nezina, 20% respondentu bija grūti atbildēt.

85% respondentu zina, ka MP ir pieejama ieslodzģjumu vietās, 5% nezina, 10% bija grūti atbildēt.

Par iemesliem, kāpēc nestāģas MP nosauc:

- neuzticos,
- gribu, bet neģnem- 6 atbildes,
- nevaru savienot ar darbu - 5 atbildes,
- negribu braukt katru dienu - 20 atbildes,
- var izmest no programmas ārā un vienmēr atradģs par ko - 7 atbildes,
- negribu būt atkarģgs no ārstiem (personāla)- 14 atbildes,
- pagaidām labāk patģk heroģns un arī pietiek tam naudas - 7 atbildes.

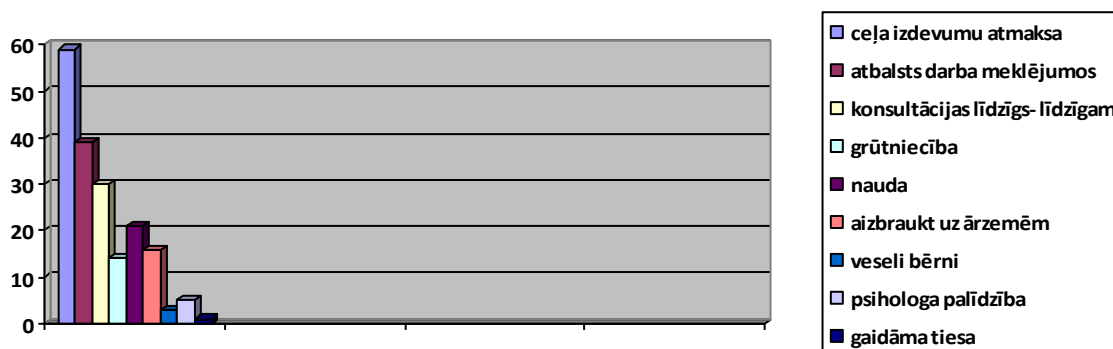
Par apstākļiem, kas pamudinātu stāģies MP:

- 59% respondentu nosauc ceģa izdevumu atmaksu,
- 39% respondentu - atbalģtu darba meklģjumos,
- pārlieģinoģas lģdzģgs-lģdzģgam konsultāģijas vēlas 30% respondentu,
- palģdzģbu dokumentu sakārģoģanā vēlas 8% respondentu,

Neformālās iniciatīvas grupas «Durvis» (Latvija) projekts «Ar metadonu pa bezceļiem»

- grūtniecības dēļ MP iestātos 14% respondentu,
- gaidāma tiesa ir pamudinājums 17% respondentu,
- nauda - 21% gadījumu,
- vēlme aizbraukt uz ārzemēm – 16% respondentu,
- veselus bērnus vēlētos 3% respondentu,
- kvalificēta psihologa palīdzību vēlas 5% respondentu.

Apstākļi, kas pamudinātu stāties MP, attēloti tabulā nr. 5

Par palīdzošiem apstākļiem stāties MP nosauc:

- 30% respondentu iestāties MP palīdzētu draugu atbalsts,
- 51% respondentu - radnieku atbalsts,
- 13% respondentu - citu tuvu cilvēku atbalsts,
- 19% respondentu palīdzētu ārsti,
- 5% respondentu - sociālo darbinieku konsultācijas,
- 27% respondentu palīdzētu policija.

Tālāk tika noskaidroti pieņēmumi par MP.

10% respondentu tic, ka MP var atbrīvot no atkarības, 67% domā, ka nevar, 23% respondentu bija grūti atbildēt.

Attiecībā par uzticamību - 5% respondentu uzticas ārstiem, 18% uzticas NVO darbiniekiem, 38% uzticas līdzīgiem konsultantiem, 44% uzticas draugiem, 13% uzticas narkologiem, 12% uzticas sev, nevienam netic 8% respondentu.

7% respondentu MP nozīme atbrīvošanos no atkarības; ka tā ir cita atkarība domā 72% respondentu; 27% uzskata, ka tā ir iespēja strādāt; sadabūt naudu, pārdodot metadonu vēlas 14% respondentu; ka MP ir dienas režīms domā 8% respondentu. Vēl respondenti atzīmē, ka tā ir iespēja "būt normālam" un cer, ka mainīsies vecāku attieksme pret viņiem.

Jautājumi par MP pakalpojumu drošumu.

37% respondentu vēlētos saņemt MP stacionārā punktā, 29% - mobilā punktā, 29% respondentu bija grūti atbildēt; vēl atzīmēts, ka vēlētos metadonu saņemt aptiekā.

26% respondentu ir pārliecināti, ka informācija par viņiem netiks izpausta personām, kas nav saistītas ar MP, 57% respondentu tādas pārliecības nav, 17% respondentu bija grūti atbildēt.

13% respondentu ir saskārušies ar to, ka informācija par viņiem vai viņu veselību ir tikusi izpausta nepiederīgām personām, 36% respondentu nav tādas pieredzes, 23% respondentu bija grūti atbildēt.

Neformālās iniciatīvas grupas «Durvis» (Latvija) projekts «Ar metadonu pa bezceļiem»

Respondenti ir izteikuši vairākus mītus par metadonu:

- Neviens nav izārstējies.
- Tā ir vēl viena atkarība.
- Metadons iznīcina aknas, iekšas, psihi.
- Pēdējais solis bezdibenī.
- Par katru pārkāpumu maina devu un neko nepaskaidro.
- Visu dzīvi jāpielāgojas metadonam.
- Tas ir uz visu mūžu, vairs netlauzīsies.
- Izmēģinājuma trusīši ārstiem.
- Kļūsti atkarīgs ne tikai no metadona, bet arī no ārstiem un personāla.
- Visi nodzeros.

Secinājumi

- Puse respondentu par iemeslu kāpēc nestājas MP nosauc attālumu līdz MP (35% respondentu uzskata, ka pakalpojums ir pārāk tālu, 15% respondentu attur ceļa izdevumi).
- 64% respondentu vēlas, lai metadonu dotu līdzīgi un 20% nevēlas braukāt katru dienu.
- 46% respondentu nevēlas, ka tiek reģistrēti narkologa uzskaitē.
- 24% respondentu ir saskārušies ar vardarbību MP, no kuriem 12% tas ir ietekmējis iestāšanos MP.
- 38% respondentu baidās, ka netiks ievērota konfidencialitāte; 57% baidās, ka informācija par viņiem tiks izpausta nepiederīgām personām, un 13% respondentu ar to ir saskārušies.
- Gandrīz puse respondentu - 48% - domā, ka pietuvināto cilvēku attieksme pret MP ir laba vai drīzāk laba. Savukārt, to cilvēku attieksme, kuri nav saistīti ar narkotiku lietošanu, 43% respondentu domā, ka tā ir slikta vai drīzāk slikta.
- Par apstākļiem, kas pamudinātu stāties MP, 59% respondentu nosauc ceļa izdevumu atmaksu; 39% - atbalstu darba meklējumos; pārliecinošas līdzīgs-līdzīgam konsultācijas vēlas 30% respondentu.
- Visvairāk atbalstoši būtu tuvi cilvēki - 94% respondentu un 44% respondentu uzticas draugiem.
- 73% respondentu iz zināšanas, kā var iestāties MP, vēl vairāk - 85% - zina, ka tā ir pieejama ieslodzījuma vietās.
- Tikai 10% respondentu uzskata, ka MP var palīdzēt atbrīvoties no atkarības; 67% domā, ka nevar; 72% respondentu domā, ka tā ir cita atkarība.

Projekta vadītājs Juris Ekšteins (dverilv@gmail.com)

Projekta metodologs Agita Sēja (agita.seja@inbox.lv)

Rīga, 2015. gads